

VBB DIGITALE NIEUWSBRIEF

**EEN VERGETEN
BRANDWEER**

**UNIMOG ALS HULPVERLENER
BIJ DE BEDRIJFSBRANDWEER**

**VAN
DIENSTAUTO
TOT
COMMANDO
WAGEN**

**BELGISCHE
AMERIKAAN**

49
JULI 2024

HISTORIE

Een vergeten brandweer

In 1934 kwam in de Wieringermeer het zogenaamde Joods Werkdorp waarin uit Duitsland gevluchte Joden werden opgevangen. Mogelijk heeft dit Joods Werkdorp een eigen brandweerkorps gehad.

RUBRIEKEN

5

Column

Rob Jastrzebski spreekt zijn zorgen uit over het voornemen om het waarschuwings- en alarmeringssysteem te vervangen door NL-Alert. zich moeten voorbereiden.

6

KlassiekerNieuws

Adriaan Kriek doet verslag van de verblijfplaatsen van brandweerwagens die ooit goede diensten bewezen aan de vaderlandse brandweer.

OVER DE GRENS

Belgische Amerikaan

In het Belgische Herve hebben jarenlang twee voor België unieke Amerikaanse autopompen op de uitruk gestaan.

Een tweede leven voor een brandweerauto

De opgeheven bedrijfsbrandweer van de Duitse knuffeldierenfabriek Steiff, heeft hun uit 1963(!) daterende LF 8-blusvoertuig overgedragen aan het bedrijfsmuseum van Ziegler.

Brandweerkorpsen in Oost Duitsland

Brandweerfotograaf William Harthoorn bezocht onlangs enkele brandweerkorpsen in het voormalige Oost-Duitsland en geeft een (foto)verslag.

Van dienstauto tot commandowagen

Stefan Bodyneck beschrijft, rijkelijk geïllustreerd met foto's, de ontwikkeling van de dienstauto's en commandovoertuigen bij 'zijn' Dortmundse brandweer.

VOERTUIGHISTORIE

De Unimog als hulpverlener bij de bedrijfsbrandweer

Adriaan Kriek beschrijft deze keer de betrekkelijk weinig Unimog's die bij de bedrijfsbrandweerkorpsen in ons land hun diensten hebben bewezen.

INHOUD

COLOFON

Deze nieuwsbrief is een uitgave van de
**VBB | Nederlandse Vereniging van
Belangstellenden in het Brandweerwezen**

SAMENSTELLING

Peter Snellen (eindredactie) en
Jeroen Steenhuis (vormgeving)

REACTIES

info@brandweer.org

KOPIJ INSTUREN

uiterlijk 15 augustus 2024

VOORWOORD

H

et nadeel van het werken op een smalle basis is, dat het heel goed mogelijk is dat iets een keertje niet, of een keertje niet op tijd geleverd kan worden. Bij het samenstellen van deze nieuwsbrief zag het er even naar uit, dat het een extreem dunne aflevering zou worden die bovendien te laat zou komen.

Uw vaste eindredacteur (en medeauteur) van de digitale VBB Nieuwsbrief zat even in tijdnood, door werkzaamheden elders. In de politiek is een 'functie elders' bijna een belediging, maar in onze hobbywereld is het welhaast een compliment, omdat er zoveel leuke mensen en instellingen zijn, die allemaal de moeite waard zijn en die van tijd tot tijd ook een beroep op jou medewerking doen. Onze vaste vormgever, Jeroen, had het ook extreem druk, want het jaarlijkse snelheidsevenement op het circuit in Assen was in voorbereiding en als je mede verantwoordelijk bent voor de organisatie en de veiligheid van zo'n wereldevent, dan gaan daar nou eenmaal heel wat uurtjes in zitten.

De meeste van onze vaste medewerkers zijn weliswaar mensen van het type "die kar trekken we er ook nog even bij!", maar ook hebben de meeste nog een gezin, familie en een uitgebreide vriendenkring, die ook allemaal de nodige aandacht opeisen. En dan kan het zomaar zijn, dat je echtgenote plotseling er een paar dagen met de camper tussenuit wil. Met zo weinig mensen die de nieuwsbrief verzorgen zit je dan al snel aan het plafond. Maar daarom niet getreurd. De nieuwsbrief komt, al is het wat later dan wat u van ons gewend bent. En zo heel erg dun is ie ook niet.

William Harthoorn maakt behalve interessante reisjes ook prachtige foto's. Bovendien is hij nooit te beroerd die foto's met andere liefhebbers te delen. En zo krijgt u dan in deze aflevering een fraai en rijkelijk geïllustreerd verslagje van hem over een van zijn uitstapjes, richting het oosten. U wordt getraakteerd op een stukje over voertuigen uit wat vroeger de DDR heette (dat alleen zou al een hoofdartikel waard zijn, want in die DDR was alles anders dan elders, vooral de brandweer). En iets, maar niet veel, verder van huis komen er dan nog wat Poolse brandweerwagens in deze nieuwsbrief voor.

Nederland is een piepklein postzegeltje op de wereldkaart (al zijn er Nederlanders die denken dat de hele wereld om hen draait) en dus is het weleens aardig en misschien ook wel heel goed, eens wat vaker over de grenzen van die postzegel te kijken. Gelukkig hebben we ook medewerkers over de grens. Stefan Bodyneck uit Dortmund is zo iemand. Deze (sinds kort oud-)brandweerman in hart en nieren houdt zich bezig met onder meer modelbouw, het verzamelen van foto's en... de geschiedenis van 'zijn' korps Dortmund. Dit keer kwam er een inzending die al weer wat jaartjes geleden werd gepubliceerd in een Rheinland-Westfälisch brandweertijdschrift. Maar door de illustraties en de manier waarop hij het geschreven heeft, is het een document geworden, dat - volgens ons - ook voor Nederlandse brandweerenhousiasten de moeite waard is.

Adriaan Kriek verzaakt nooit. Behalve zijn overzicht van voertuigen die te koop staan of hebben gestaan, heeft hij zich dit keer extra verdiept in de Unimog, die niet zo heel grote, maar wel ontzettend sterke Mercedes, die ooit voor de landbouw werd ontwikkeld.

Onze vaste correspondent voor België en omstreken zond een aardig stukje in over een Belgische Amerikaan. Gezien het feit dat er niet zoveel 'typisch' Amerikaanse voertuigen in ons werelddeel rondrijden is ook dit weer zo iets bijzonders.

Wie denkt over alle brandweerkorpsen in ons land wel in ieder geval ooit iets te hebben gehoord of gezien, komt er dan nog een stukje over een brandweerkorps dat we toevallig tegenkwamen, zoekend naar iets anders.

Een berichtje over het tweede leven van een brandweerauto, dat we van de firma Ziegler ontvingen en een oproep vanuit Hellevoetsluis completeren deze nieuwsbrief.

Voor wat betreft dat laatste. Het is een extreem hoge uitzondering, dat ik een oproep doe om mee te werken aan crowd funding. In een welvarend land als het onze wordt van overheidswege al erg veel gedaan en als je de weg een beetje weet “dan hoeft”, zoals mijn opa altijd zei, “hier niemand honger te lijden, tenzij hij te lui is om te eten, of omdat hij zijn geld uitgeeft aan dingen om de burens de ogen uit te steken.” Daarnaast bestaat er ook nog zoiets als verzekeringen tegen van alles en nog wat. Maar er zijn zoals op elke regel de nodige uitzonderingen. Het mooie van die uitzonderingen is, dat dit meestal zaken betreft waarin nou net niets is voorzien en waar de vraag om een bijdrage dan ook nog eens wordt georganiseerd niet voor zichzelf, maar voor anderen.

Het Brandweermuseum in Hellevoetsluis organiseert zo’n actie, om geld binnen te krijgen voor een lift. Hun oude traplift dreigt er elk moment mee op te gaan houden en bovendien is men er inmiddels achter gekomen, dat er ook mensen zijn die zodanig op hulpmiddelen zijn aangewezen, dat een traplift ronduit onvoldoende is. En daarom wil men nu een echte lift aanleggen, zodat iedereen elk plekje waar iets te zien is in het museum kan bereiken. Als nou elke lezer van deze digitale nieuwsbrief een (al is het nog zo’n kleine) bijdrage levert, dan moet het vereiste bedrag toch snel bij elkaar gespaard kunnen zijn. U kunt uw bijdrage storten op IBAN-nummer: NL69 RABO 0370 5151 45.

Ik vind dat ik genoeg heb geschreven. Bijkomend voordeel: de nieuwsbrief heeft hierdoor een bladzijde extra gekregen! Veel leesplezier. En als u denkt: zoiets kan ik ook!, twijfel niet en stuur het gewoon in.

Namens alle medewerkers,

PETER SNELLEN

Help het Brandweermuseum Hellevoetsluis naar grote hoogte stijgen

Het grootste brandweermuseum van Nederland, het brandweermuseum in Hellevoetsluis, heeft uw hulp nodig. De tentoonstelling daar is nu ruim 3000 m² groot, maar deze kan nu niet optimaal gebruikt worden door iedereen. In het museum is de traplift wegens ouderdom en het gebrek aan nog verkrijgbare onderdelen aan vervanging toe. Hiervoor heeft de gemeente Hellevoetsluis al een budget gereserveerd.

De huidige traplift kan niet iedere gehandicapte vervoeren, zoals mensen die in een elektrische rolstoel zitten of die erg zwaar zijn. Dit is op te lossen door de installatie van een verticale lift, waarmee elke keer één persoon naar boven en beneden kan worden gebracht. Tevens is dan de tweede verdieping waar de vergaderzaal is en waar oude naslagwerken zijn ondergebracht, vanaf dat moment te bereiken. Voor zo'n lift is circa € 50.000 nodig. Dit is inclusief de bouwkundige kosten.

Naast het budget van de gemeente Hellevoetsluis (€ 18.000) heeft de gemeenteraad maximaal € 10.000 ter beschikking gesteld, waarmee men door het museum zelf opgebrachte gelden kan verdubbelen.

Voor die enorme eigen bijdrage van het museum is een crowdfundingactie/donatieactie gestart om op korte termijn het benodigde geld bijeen te krijgen. Het plan is om nog deze zomer de opdracht te verstrekken, zodat de lift voor het seizoen 2025 is geïnstalleerd en ons museum meer divers en voor de meeste mensen toegankelijk is geworden.

Wilt u ons helpen dit voor elkaar te krijgen? Bij voorbaat dank!

U kunt uw bijdrage storten op IBAN nummer: NL69 RABO 0370 5151 45
of scan de QR code.

Kijk voor meer informatie op www.brandweermuseumhellevoetsluis.nl of mail voor meer info naar donatiesbrandweermuseum@brwmh.nl

Sirenetest

Begin juli mochten ze weer even aan. De sirenes bedoel ik. U weet wel, die witte big macs op palen, waarvan het ministerie jaren terug bij de introductie even overwoog om voor een optimale landelijke dekking een convenant met McDonalds te sluiten. Dan konden ze gelijk mooi camoufleren door ze als pseudo-reclameobjecten in de 'natuurlijke kleuren' van de in plastic bakjes verpakte bekende fast-foodhap te schilderen en ze zo te laten opgaan in hun 'natuurlijke biotoop'. Dit verzin ik natuurlijk allemaal; ik ben gelukkig gezegend met 't belangrijkste instrument van de nieuwsschrijver: de dikke duim.

Wat ik niet verzin is dat ze aan gingen, voor een test, zoals iedere eerste maandag van de maand. Prachtig geluid. Als 'sirenofiel' ga ik er altijd even voor zitten om goed te luisteren. In mijn directe omgeving staat er geen, wat betekent dat ik in een overlapgebied van meerdere sirenes op afstand woon. Het luisteren naar 't akoestisch geweld is de moeilijkste taak. De geluiden van de natuur vloeien vlot samen die ik vaak er zijn, ook al worden ze in de praktijk bijna nooit gebruikt. NL-Alert blijkt dan toch handiger en flexibeler. Ja, als je het bekijkt vanuit efficiency-oogpunt is het waarschijnlijk weggegooid geld geweest, zo'n landelijk netwerk met elektronische brulboeien. Maar toch, maar toch... Dagelijks horen we dat de wereld steeds onveiliger wordt, met dreiging van oorlogen en extreeme klimaatstromen, actual moesten scherp worden de

Verder lezen?

Log in op het alleen voor VBB-leden toegankelijke deel van www.brandweer.org en download de volledige digitale VBB Nieuwsbrief.

Nog geen VBB-lid? Kijk op <https://brandweer.org/over-ons/> voor meer informatie!

Klassiekernieuws

SAMENSTELLING **ADRIAAN KRIEK** AFBEEJDINGEN UIT DE COLLECTIES VAN **ADRIAAN KRIEK, PETER SNELLEN**

Te koop op Marktplaats: een DAF FF1300DT340 gebouwd door Doeschot-Rosenbauer in de jaren tachtig. Deze tankautospuiter met het kenteken BF-27-LY heeft 18 jaar op de uitruk gestaan bij de brandweer Zoetermeer (vanaf 1982 t/m 2000) en is daarna verkocht aan de bedrijfsbrandweer van Philips Maarheeze en daar in 2015 afgevoerd. Volgens de verkoper geeft de teller 74.000 km aan en is het voertuig helemaal compleet en verkeert het in een goede staat.

Een particuliere verkoper in Boornzwaag biedt zijn Magirus-Deutz S3500 uit 1952 te koop aan voor € 2.500. De verkoper is heel summier in zijn advertentie, slechts twee foto's staan erbij, ook geen kilometerstand of in welke conditie het voertuig verkeert. Zo op het oog is het voertuig in een matige staat en zit er wel wat huiswerk aan vast. Kenteken van deze Magirus is NF-97-96 en het KMC kenteken is MC-30-89.

Combat Havelte verkoopt voormalige legervoertuigen uit de periode van 1955-1970, en is tevens gespecialiseerd in Nekaf Jeeps. In een eerdere uitgave van de nieuwsbrief heb ik al diverse Nekaf Jeeps besproken die het bedrijf te koop had staan. Nu staat er een Nekaf M38A1

uit 1956 in de etalage voor € 11.700. Misschien lijkt dat veel geld, maar daar krijgt u wel een Nekaf met een geheel nieuwe motor voor. Het voertuig heeft als trekker voor een motorspuit gefungeerd op de Bernhardkazerne in Amersfoort. Het kenteken tijdens zijn dienstplicht was KP-70-70, het huidige kenteken is AE-82-54. Volgens de verkoper een prima Jeep om te behouden.

Klassiekernieuws

SAMENSTELLING **ADRIAAN KRIEK** AFBEEJDINGEN UIT DE COLLECTIES VAN **ADRIAAN KRIEK, PETER SNELLEN**

Een echte blikvanger is deze blauwe Chevrolet Apache. Dit voertuig heeft de laatste jaren op allerlei festivals gestaan en is dus bijzonder geschikt als foodtruck of gewoon als camper te gebruiken. In 1964 zag deze Chevrolet Apache 4203 het levenslicht bij de brandweer Wolfheze. Opbouwer Van Bergen maakte er een fraaie 7-persoons tankautospuiter met een LD/HD pomp en een tank van 1100 liter. Na 14 jaar trouwe dienst werd hij verkocht aan de huidige brandweer te Wolfheze. Leest u deze zelfde columnen...

Op de website van de Magirusclub (Magirustig) staat een voormalige Magirus S3500 uit 1952 te koop. Het voertuig is alleen niet meer herkenbaar als brandweerwagen, maar is door de eigenaar jammerlijk omgetoerd tot vrachtwagen met hulp. Het getuigt niet alleen uit versierde voor het voertuig is er 12000. Met name is het voertuig...

Verder lezen?

Log in op het alleen voor VBB-leden toegankelijke deel van www.brandweer.org en download de volledige digitale VBB Nieuwsbrief.

Nog geen VBB-lid? Kijk op <https://brandweer.org/over-ons/> voor meer informatie!

Klassiekernieuws

SAMENSTELLING **ADRIAAN KRIEK** AFBEEJDINGEN UIT DE COLLECTIES VAN **ADRIAAN KRIEK, PETER SNELLEN**

In Cuijk staat bij een particulier een originele Mercedes-Benz LF608D35 brandweerwagen te koop. In de advertentie geeft de verkoper aan dat het voertuig nog helemaal compleet is en dat de teller 95.000km aangeeft. Het voertuig is in 1972 gebouwd door Doerschot-Rosendael als brandweerwagen voor de brandweer van Eerbeek.

Een van laatste door Berwi gebouwde brandweerwagens staat op Marktplaats te koop. Het betreft een DAF FA1600BB300 met het bouwjaar 1973. Deze tankautospuiter heeft 9 zitplaatsen, een LD/HD-pomp en de tankinhoud bedraagt 2000 liter water en 350 liter svm. Dit voertuig heeft van 1973 tot en met 1993 dienst gedaan bij de brandweer Scheemda en is daarna verkocht aan camping Coldenhove in Eerbeek. Na 4 jaar is het weer doorverkocht aan papierfabriek Coldenhove, ook in Eerbeek.

Verder lezen?

Log in op het alleen voor VBB-leden toegankelijke deel van www.brandweer.org en download de volledige digitale VBB Nieuwsbrief.

Nog geen VBB-lid? Kijk op <https://brandweer.org/over-ons/> voor meer informatie!

Er zijn maar betrekkelijk weinig Unimog's bij de bedrijfsbrandweerkorpsen in ons land terecht gekomen. Het aanbod van tweedehands Unimog's was heel erg karig en het aanschaffen van een nieuw voertuig van dit type zat er bij de meeste bedrijven niet in vanwege de prijs. Toch blijken er, als je eenmaal gaat zoeken, verschillende bedrijven te zijn (geweest) die een Unimog in gebruik hadden. Vandaar het tweede artikel van – naar wij hopen – vele, met als onderwerp: **DE UNIMOG ALS HULPVERLENER**

TEKST ADRIAAN KRIEK MET MEDEWERKING VAN LOUIS VAN TELGEN
FOTOVERANTWOORDING JOHAN HEKHUIS, WIM SCHUITEMA, PETER SNELLEN, FRANK VAN DER WEERDEN

DRU (Ulf)

De bedrijfsbrandweer van kachelfabriek DRU in Ulf gebruikte een Unimog U401 op het terrein als manussje-van-alles, dus ook als trekker voor de motorspuitaanhanger. Pogingen om wat meer te weten te komen over deze bedrijfsbrandweer zijn mislukt en ook over het voertuig is niets bekend. Het voertuig had geen kenteken en kwam dus ook niet buiten de fabriekspoort. Het was een van de eerste typen Unimog's die tevens voorzien is van een linnenkap op de cabine.

VAN GELDER EN ZONEN (Apeldoorn)

In de eerste helft van de twintigste eeuw was Van Gelder en Zonen de grootste fabriek in de omgeving van Apeldoorn. Honderden Apeldoorners verdienden hier hun brood. Daar hoorde dus ook een bedrijfsbrandweer bij. Helaas heb ik nog niet achter de historie van de bedrijfsbrandweer kunnen komen. De laatste jaren verloor het bedrijf steeds meer terrein aan de internationale concurrentie, waardoor het uiteindelijk in 1982 de deuren moest sluiten. Wat we wel weten is dat er een hele bijzondere Unimog op het terrein rond reed. Het betreft een Unimog U411 en vermoedelijk had het voertuig een Boudewijn-opbouw voorzien van een Bean-voorbouwpomp. Het voertuig is vrijwel zeker tussen 1958 en 1960 bij Van Gelder en Zonen in gebruik genomen.

EUROGAS (Vlissingen)

Eurogas, het tegenwoordige Vopak Gasterminals, is een overslagbedrijf van vloeibaar gas, LPG en chemische gassen. Koninklijke Vopak is het grootste onafhankelijke tankoverslagbedrijf van de wereld. Het bedrijf kan zich beroepen op 400 jaar ervaring met opslag en overslag. In de jaren tachtig van de vorige eeuw had het bedrijf twee Unimog's op het terrein rond rijden voor de bedrijfsbrandweer. Beide voertuigen hadden een zogenaamde tweewegaandrijving: ze konden zich zowel op de weg als op de rails voortbewegen. Het waren beide voor Nederland zeer unieke voertuigen. In 1980 werd het eerste voertuig aan Eurogas afgeleverd door Ajax-Ziegler. Het betrof een Unimog 406; in de cabine was plaats voor twee brandweerlieden en de wagen was uitgerust met een hefhoogheid aan de voorzijde, een dakmonitor en een hydraulisch dempersysteem. Het voertuig was voorzien van een 1000 liter tank voor water en een 1000 liter tank voor schuim.

Verder lezen?

Log in op het alleen voor VBB-leden toegankelijke deel van www.brandweer.org en download de volledige digitale VBB Nieuwsbrief.

Nog geen VBB-lid? Kijk op <https://brandweer.org/over-ons/> voor meer informatie!

EXXON CHEMICALS

Ooit heette deze raffinaderij Exxon Chemicals, hetgeen later veranderde in Exxon Mobil. De raffinaderij in Rotterdam van Exxon Mobil is – volgens het bedrijf – een van de modernste en milieuvriendelijkste in zijn soort. Sinds de ingebruikname in 1960 is de productieplant diverse keren gerenoveerd. Ten behoeve van mogelijke chloor-ongevallen kocht Exxon Chemicals in de Botlek in 1982 de oude Unimog S404 van Akzo Rotterdam aan. De bestaande opbouw werd door Doeschot verwijderd en voorzien van twee units van 500 l svm en een voorbouwlier. Bouwjaar van dit voormalige vrachtwagentje was 1972 en het had het kenteken DS-15-11. Dit gele voertuig werd tevens overgespoten in brandweerrood. Na de overname van de brandweertaken door de Gezamenlijke Brandweer in 1998 was de bedrijfsbrandweer overbodig en werd de bedrijfsbrandweer van Exxon Chemicals opgeheven.

Verder lezen?

Log in op het alleen voor VBB-leden toegankelijke deel van www.brandweer.org en download de volledige digitale VBB Nieuwsbrief.

Nog geen VBB-lid? Kijk op <https://brandweer.org/over-ons/> voor meer informatie!

PATTJE SHIPYARDS (Waterhuizen)

Pattje Shipyards is een scheepswerf aan het Winschoterdiep die onder meer gespecialiseerd is in het bouwen van pontons, splijtbakken en casco's van binnenvaartschepen en coasters. Uit een legerdump in Duitsland kocht Pattje Shipyards een Mercedes-Benz Unimog S404 uit 1965. Deze Unimog was door Ziegler opgebouwd en in 1965 geleverd aan de brandweer Remscheid in Duitsland, waarschijnlijk in het kader van de Erweiterte Katastrophenschutz, ofwel de Civiele beschermingsorganisatie. Het voertuig met het Duitse kenteken RS-8035 heeft tot 1986 in Remscheid dienst gedaan. Deze tankautospuiter had een driepersoons cabine, een Ziegler LD/HD-pomp en een tank van 800 l. Omdat het voertuig nooit het bedrijf verliet had het ook geen kenteken. Sinds 2010 in het bezit van de Stichting Historische Brandweer Vrienden en Voertuigen Hoogezand-Sappemeer en kreeg daar het kenteken TKP-18-G.

WOONZORGPARK DE HARTENBERG

In de prachtige bosrijke omgeving van het voormalige landgoed Peppelenbosch en Westenrode in de Wekeromse bossen ligt het Woonzorgpark De Hartenberg. Hier wonen, werken en recreëren mensen met een lichte tot ernstige verstandelijke beperking. Het terrein is 86 ha groot en in 1960 aangekocht door 's-Heerenloo, de grootste organisatie in de gehandicapte zorg in Nederland. In 1968 kwamen de eerste bewoners naar De Hartenberg en al spoedig besloot men een bedrijfsbrandweer op te richten. In 1970 werd het eerste voertuig met medewerking van brandweer Wageningen en de heer Wijmssen aangeboden aan de bedrijfsbrandweer. In 2000 werd het voertuig weer retour gegeven aan Wageningen, waar het tegenwoordig als reservevoertuig wordt gebruikt. Het voertuig is een Mercedes-Benz Unimog S404 uit 1965, gebouwd door Ziegler. Het voertuig heeft het Duitse kenteken RS-8035.

Verder lezen?

Log in op het alleen voor VBB-leden toegankelijke deel van www.brandweer.org en download de volledige digitale VBB Nieuwsbrief.

Nog geen VBB-lid? Kijk op <https://brandweer.org/over-ons/> voor meer informatie!

BELGISCHE

De post Herve van de hulpverleningszone Vesdre-Hoëgne & Plateau beschikte over twee Amerikaanse autopompen van het merk HME Fire Trucks en geleverd door Rosenbauer. Deze Amerikanen waren ooit aangekocht door de commandant Kapitein Clerdin, een uitgesproken fan van Amerikaanse voertuigen en na hun aankoop waren ze uniek in Europa. Nadat in 2014 de Zonevorming in België op gang kwam, werden de voertuigen buiten dienst gesteld. De PH 3 is in het bezit gekomen van een particulier en bestaat nog steeds. De PH 4 is nu eigendom van de personeelsvereniging van brandweer Herve en wordt nog regelmatig gebruikt bij evenementen.

Deze voertuigen worden ook wel HME Ahrens-Fox genoemd, omdat HME de licentie kreeg voor het bouwen op het sterke chassis van de Ahrens-Fox. Dus ze hadden weliswaar de licentie de naam te gebruiken, maar alleen voor het chassis.

AMERIKAAN

TEKST EN FOTO'S MARINUS OOSTHOEK

EEN TWEEDE LEVEN VOOR EEN BRANDWEERAUTO

Steiff, de bekende fabriek van knuffeldieren met de knop in het oor, uit het Duitse Giengen an den Brenz, heeft niet langer een echte bedrijfsbrandweer. De brandweer van de stad Giengen neemt de bescherming van de Steiff-fabriek voortaan geheel voor zijn rekening. Met dat in het achterhoofd werd er nagedacht over wat te doen met het brandweer-voertuig (LF 8) dat in maart 1963 door de firma Ziegler werd afgeleverd aan Steiff. Na een gesprek tussen de firma's Albert Ziegler GmbH (ook in Giengen gevestigd) en de speelgoedfabriek, werd het voertuig overgedragen aan Ziegler, om het voertuig als museumstuk te bewaren.

Ondanks de hoge leeftijd verkeert het voertuig in heel goede staat. Ook de benodigde documenten (zelfs de oorspronkelijke koopovereenkomst uit 1963) werden door Steiff GmbH zorgvuldig bewaard. "Het is voor ons vanzelfsprekend dit stuk geschiedenis te bewaren", vertelde Matthias Mühlbacher, Marketing Manager bij Ziegler. "Het voertuig zal een mooie plaats krijgen in ons bedrijfsmuseum."

JOODS WERKDORP

Een vergeten brandweer...

Nadat in 1933 de nazi's het bewind in Duitsland hadden overgenomen, waren er velen die de bui al zagen hangen. Het antisemitisme van de nazi's (en velen anderen, ook sterk verbreid in ons land) was te vergelijken met ons hedendaagse gemopper op asielzoekers. Joodse mensen die enigszins vermoedden wat er kon gebeuren, gingen naar 'veilige oorden'. Onder die veilige landen werd ook ons land gerekend. De toekomst van toen zou iets anders uitwijzen. Daarnaast was er Europawijd (eigenlijk wereldwijd) een sterke stroming gaande, die bekend staat als het Zionisme.

TEKST PETER SNELLEN

Zionisme

Dat vereist enige verklaring: in het jaar 70 na Christus zijn de Joden door de Romeinen uit Israël verdreven. Hoewel er altijd een kleine groep Joden daar is gebleven, raakte het overgrote deel van het Joodse volk verspreid over de hele wereld. Maar toch is het Joodse verlangen om naar het land Israël terug te keren altijd aanwezig gebleven, soms wat duidelijker, soms wat latenter.

Dit verlangen werd nog eens versterkt door de eeuwenlange discriminatie van Joden in praktisch alle niet-Joodse samenlevingen, in Europa en in de islamitische wereld. Vooraleer de staat Israël werd gesticht had het Zionisme het doel het opbouwen van een eigen Joodse staat. Dat kon op verschillende manieren en op veel plekken, maar veel Joodse mensen wilden zich vestigen in

het Heilige Land, het Beloofde Land van vroeger, waar Joden een eeuwenlange verbondenheid mee voelden.

Als Hitler aan de macht komt in 1933 wordt al meteen duidelijk dat hij en zijn aanhangers zich bedienen van geweld en terreur om die macht te consolideren. Hitler wil de vernederende uitslag van de Eerste Wereldoorlog teniet doen en heeft met zijn expansiepolitiek al meteen Centraal en Oost-Europa op het oog. De nazi's zien het communisme en het Jodendom (en al helemaal de combinatie van beide) als grote gevaren die met wortel en tak moeten worden uitgeroeid. Vele Joden zien al heel snel het gevaar en nemen maatregelen; velen merken dat een menswaardig leven in Duitsland onmogelijk wordt. Zij die het kunnen, vluchten.

Wieringermeer

De Wieringermeer werd in 1930 veroverd op de Zuiderzee en de drooglegging ervan is daarmee een deel van de Zuiderzeewerken. Bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog in 1914 bleek voor het neutrale Nederland hoe belangrijk een nationale voedselvoorziening was en daarmee dus de noodzaak voor extra landbouwgrond. En daar kon de nieuwe polder mooi voor dienen.

Dat is dan een van de dingen die inmiddels lijken te zijn verge-

agariërs afgeschilderd als de grote vervuilers.

Naast het traject voor de Afsluitdijk werd ook al heel snel een stuk zee aangewezen dat geschikt leek voor drooglegging: tussen Wieringen, Kolhorn en de West-Friese Zeedijk verscheen de omtrek van de Wieringermeer. Op 21 augustus 1930 viel de Wieringermeerpolder droog. In mei 1932 werd de Afsluitdijk voltooid. Nog voor de oorlog uitbrak in 1940 werden er in de Wieringermeer drie dorpen gebouwd: Elzendijk, Wieringermeer en Wieringerland.

Verder lezen?

Log in op het alleen voor VBB-leden toegankelijke deel van www.brandweer.org en download de volledige digitale VBB Nieuwsbrief.

Nog geen VBB-lid? Kijk op <https://brandweer.org/over-ons/> voor meer informatie!

bruik gemaakt van methaangas, dat daar in de buurt haast spontaan naar boven komt en wordt opgevangen. Aan de overkant van de weg is door de directie van de Wieringermeer een boerderij gebouwd. En om het te kunnen gebruiken als directiewoning en als kantoor wordt er een overbodig geworden houten huis van Rijkswaterstaat overgeplaatst.

Het leven van alledag kende een streng regime. Opstaan gebeurde voor allemaal om 6.30 uur. Een half uur later was er ontbijt. In het begin was er nog niet veel te oogsten, dus het ontbijt was niet al te luxe, maar het werd wel gaandeweg beter. Maar een constant geldgebrek verhinderde royale inkopen op elk gebied. Na het ontbijt ging een ieder aan het werk. De vrouwen bleven achter. Zij werden opgeleid in huishoudelijke taken en het kweken van groente en fruit. Tegen twaalfen ging de bel voor het middagmaal. Ook het warm eten was in het begin vrij eentonig. Veel bonen, aardappelen en weinig groente en fruit. Na het mid-

dageten werd nog tot een uur of drie gewerkt en dan begonnen de theorielessen. Voor degenen die later in de veeteelt werkzaam wilden zijn was er een iets ander rooster. Na het avondbrood was men vrij. Er waren wel nog lessen, maar die werden gevolgd op vrijwillige basis. Zo waren er lessen in 'Palestinakunde', zodat het nieuwe vaderland wat vertrouwd werd aan zou voelen. De voertaal was Duits. Een keuze was echter ook les in vreemde talen. Spaans voor hen die graag naar Zuid Amerika willen, Engels voor de rest van de wereld. Nederlandse les werd er niet gegeven. Het regeringsbeleid was er immers op gericht dat deze vluchtelingen na hun opleiding zo snel mogelijk zouden emigreren. Daarom werden contacten met Nederlanders niet aangemoedigd.

Vermaak was er soms ook. Er kwamen gastoptredens van bijvoorbeeld musici en toneelspelers. En verder werd er gewandeld en gesport.

Brandweer

Waar we de brandweer moeten plaatsen, is nog niet helemaal duidelijk. Mogelijk heeft het Joods Werkdorp - omdat het zo uitgebreid is - een eigen brandweer gehad, of werd het korps (hoe groot of klein ook) gezien als een soort bedrijfsbrandweer. Zeker is wel dat er in een land dat zelf een brandweer heeft, niet

In het Nationaal Archief zijn enkele foto's te vinden, die duiden op een klein aantal mensen, maar dat wel voorzien was van een helm en uitrusting. Het materieel zal ook uiterst beperkt zijn gebleven. Er is een foto te zien, waar iemand water oppompt met een soort handpomp, zoals die ook nog steeds in gebruik zijn.

Verder lezen?

Log in op het alleen voor VBB-leden toegankelijke deel van www.brandweer.org en download de volledige digitale VBB Nieuwsbrief.

Nog geen VBB-lid? Kijk op <https://brandweer.org/over-ons/> voor meer informatie!

Het einde

Nadat in 1940 de Duitsers ons land bezetten wilde de NSB zich het werkdorp toe-eigenen om er (natuurlijk NSB-)boeren te kunnen opleiden. Maar daarna kwam er al snel een order om het 'kamp' te ontruimen. *ss-Sturmbannführer* Willy Lages, het hoofd van de *Aussenstelle der Sicherheitspolizei und des Sicherheitsdienstes* voor Noord-Holland en Utrecht gaf het bevel daartoe. In maart 1941 werd het bevel uitgevoerd door de oorlogsmisdadiger Klaus Barbie, toen nog werkzaam bij de SD in Amsterdam, voor hij als de 'Slachter van Lyon' berucht zou worden.

Er waren toen nog 291 mensen woonachtig in het werkdorp. Circa zestig mensen bleven achter om de volgende oogst te kunnen verzekeren. De anderen werden elders ondergebracht. De Joodse Raad deed nog een poging om ze terug naar Wieringen te krijgen met als argument, dat ze dan sneller zouden kunnen emigreren, maar als represaille voor enkele verzetsdaden werden de meesten opgepakt en via Schoorl naar het concentratiekamp Mauthausen gestuurd. Uiteindelijk zouden van hen maar vier mensen overleven. ■

Wieringen
Mauthausen

Verder lezen?

Log in op het alleen voor VBB-leden toegankelijke deel van www.brandweer.org en download de volledige digitale VBB Nieuwsbrief.

Nog geen VBB-lid? Kijk op <https://brandweer.org/over-ons/> voor meer informatie!

BRANDWEER KORPSEN IN OOST DUITSLAND

TEKST EN FOTO'S WILLIAM HARTHOORN

De brandweerkorpsen in het voormalige Oost-Duitsland hebben vaak bijzonder en soms ook oud materieel. Dit maakt het heel leuk om deze korpsen te bezoeken. Veelal zijn het gemeentelijke brandweerkorpsen waardoor er – vooral in de kleinere gemeenten – soms weinig geld is voor de brandweer.

Zo ook de gemeente Wackerow. Nadat Luke Beens een afspraak gemaakt had met het korps, zijn we in het Hemelvaartweekend die kant op gereisd. Op vrijdagmorgen 10.45 uur werden wij daar verwacht. Daar aangekomen, samen met Ramon Versteeg, Marcel Sloover en onze Duitse fotovriend Stephan Roth, werden we welkom geheten door André, één van de vier chauffeurs.

De gemeente Wackerow in de Duitse deelstaat Mecklenburg-Vorpommern maakt deel uit van Landkreis Vorpommern-Greifswald en heeft twee brandweerposten die beide verantwoordelijk zijn voor zo'n 1500 inwoners. Het zijn dan ook dorpjes die in Nederland vermoedelijk niet eens een brandweerpost zouden hebben. De voertuigen van de kazerne Groß Petershagen waren ook naar Wackerow gekomen.

Na een hartelijk ontvangst konden we gaan doen waar we voor gekomen waren, foto's maken van de brandweervoertuigen. De vraag was natuurlijk waar? De locatie was al snel gevonden met een groot grasveld in de straat achter de kazerne. In eerste instantie werd het 'nieuwste' voertuig van de post Groß Petershagen gefotografeerd, maar... wat heet nieuw? Het voertuig stamt uit 1996 (en is dus maar liefst 28 jaar oud), maar was recentelijk aangeschaft en dit jaar in dienst gesteld.

Dat is dan ook de reden van de missende gemeentenaam en de gemeentelogo's op de zijkant van het voertuig. De MAN TLF 16/25 met een opbouw van FGL en een Metz-pomp werd overgenomen van de Feuerwehr Neuenkirchen.

Daarnaast beschikt de brandweerpost van Groß Petershagen over een – naar mijn mening – foeilelijke Mitsubishi L300 personenbus.

De brandweer van Wackerow was met hun drie voertuigen naar de verzamelplaats gekomen. De eerste uitruk is een oude 'Hamburger'. De Mercedes-Benz 1224 met FGL-opbouw begon zijn carrière in 1994 in de Duitse stad Hamburg. Sinds enkele jaren staat het voertuig in de gemeente Wackerow op de uitruk. Daarnaast heeft Wackerow ook een personenbus. Deze Fiat Ducato personenbus, die je anno 2024 op de Nederlandse wegen nog zelden ziet, is ook al aardig op leeftijd. En tot slot het derde voertuig, een LF 8/TS uit 1982. Deze 42 jaar oude Robur LO2002, die je bij de in het oosten van Duitsland gelegen korpsen nog regelmatig in de kazerne ziet staan, stond tot voor enkele weken geleden nog op de eerste uitruk in Groß Petershagen. Hij doet nu dienst als derde autospuit in de gemeente.

Veel stelt de Robur naar onze begrippen niet voor. Een voertuig met in totaal 9 zitplaatsen, met achterin onder de huif ruimte voor een draagbare motorspuit, wat slangen en kleine materialen. Golt was dit type voertuig zo'n beetje de standaard bij de kleine korpsen in de voormalige DDR. De Robur LO2002 was een van de laatste modellen van het type LF 8/TS. Het voertuig is nu in de kazerne van de brandweer van Wackerow te zien.

Verder lezen?

Log in op het alleen voor VBB-leden toegankelijke deel van www.brandweer.org en download de volledige digitale VBB Nieuwsbrief.

Nog geen VBB-lid? Kijk op <https://brandweer.org/over-ons/> voor meer informatie!

Florian Wackerow 44-01
LF 16/12
Mercedes-Benz 1224AF (1994)
FGL-opbouw, Rosenbauer R240 pomp en 1400 liter watertank

Verder lezen?

Log in op het alleen voor VBB-leden toegankelijke deel van www.brandweer.org en download de volledige digitale VBB Nieuwsbrief.

Nog geen VBB-lid? Kijk op <https://brandweer.org/over-ons/> voor meer informatie!

van dienstauto tot **COMMANDOWAGEN** de geschiedenis van auto's voor bevelvoerenden bij de brandweer van Dortmund

In 1901 werd de beroepsbrandweer van Dortmund opgericht en in 1908 kreeg de eerste door stoom aangedreven wagen als eerste motorvoertuig daar zijn vuurdoop. Tot de automobilisering met voertuigen met benzinemotoren zou zijn voltooid, zouden nog 14 jaar vergaan. Op 1 november 1922 maakte de laatste door paarden voortbewogen wagen zijn laatste dienstrit in Dortmund.

TEKST STEFAN BODYNEK FOTO'S FEUERWEHR DORTMUND

Het eerste voertuig voor leidinggevendenden kwam pas drie jaar later; op 16 januari 1925 kwam de eerste 'directiewagen' in dienst. Dat was een Daimler 4-zitsuitvoering Mercedes-Sport-Phaeton met benzinemotor en 6/25 pk en een gewicht van 1100 kg, inclusief de meegevoerde uitrusting. Uit het statistisch jaaroverzicht van brandweer en ambulancedienst van de stad Dortmund van 1926 blijkt, dat het voertuig in die tijd 6753,4 km had afgelegd. Dat zegt pas iets als je daarbij opmerkt, dat dit zes keer zoveel was als de teller op de motorspuit 3 aangaf. Op 19 april 1928 kwam een tweede Daimler-Benz PKW met 16/50 pk naar de brandweer van Dortmund, die tot 1936 als 'directiewagen' in dienst bleef. Als dienstvoertuig werd in augustus 1929 een DKW met 4/15 pk aangeschaft.

In augustus 1936 werd de oude dienstauto afgelost, door een Mercedes-Benz, een open toerwagen van het type type 170V met 7/38 pk. Volgens het jaarverslag van 1936 kreeg de oude wagen de nieuwe naam Dienstwagen 2 en stond die voortaan ter beschikking van de postoversten als die bij een

alarm moesten uitrukken. Tot september 1937 stonden daarnaast nog een Mercedes-Benz Innensteuer-Limousine (7/42 pk, per 1 juni 1935 in dienst gesteld) en een DKW Cabrio-Limousine Meisterklasse met voorwielaandrijving (20 pk, per 23 september 1937 in dienst gesteld) ter beschikking.

In de laatste voertuigenlijst van voor de Tweede Wereldoorlog van wat inmiddels (per 1 maart 1938) *Feuerlöschpolizei* was gaan heten staan vermeld een directiewagen en vier dienstwagens, waarbij echter de DKW uit 1929 in de lijst is doorgestreept. Die werd vervangen door de nieuwe DKW.

Na de Tweede Wereldoorlog

De eerste aantekeningen over de voertuigen van de brandweer Dortmund na de Tweede Wereldoorlog komen dan pas weer in de jaren vijftig. Door getuigen is kunnen worden nagegaan, dat de DKW en een Mercedes-Benz 170V alle krijgshandelingen hadden doorstaan en door de commandant, *Branddirektor* Zinser, gebruikt werden en ook voor de inmiddels ingevoerde

Branddirektor Firsbach eet een boterhammetje voor een Mercedes-Benz 170V.
FOTO FW DORTMUND

grotendeels vernield, vooral in de binnenstad. Om de bluswatervoorziening te kunnen veiligstellen, waren vanuit de haven zogenaamde *Lanningerrohre* (snelkoppelbuizen) tot in de binnenstad langs de stoepranden gelegd. De commandodienst kon zo – als het nodig was – de blusboot die leiding laten vullen met water uit het havenbekken.

Aan het begin van de jaren vijftig werden door de beroepsbrandweer vooral Volkswagen Kevers ingezet als commandowagen. In de voertuigoverzichten uit die tijd worden deze personenwagens opgevoerd als 'hulpvoertuigen'. In die tijd werden meldingen en nader berichten nog gegeven via de openbare brandmeldinstallatie, die na de oorlog door de brandweer weer hersteld was.

In het midden van de jaren zestig werd door Dortmund een Volkswagen Bus (T1b) als *Kommandowagen* (KoWa) in dienst genomen. Het voertuig was toen al met radioverbindingen en diverse naslagwerken uitgerust (hydrantenkaarten, adresboeken en dergelijke). Speciale aanvalsplannen zoals die vandaag bestaan, waren er nog niet.

Naast de KoWa kreeg de brandweer van Dortmund ook vier *Funkkommandowagens* (FuKo) op basis van de DKW-Munga, die afkomstig waren uit de bestanden van de *Katastrophen-schutze*, de rampenbestrijdingsorganisatie. Die voertuigen stonden ter beschikking van de politieregimenten tot

Verder lezen?

Log in op het alleen voor VBB-leden toegankelijke deel van www.brandweer.org en download de volledige digitale VBB Nieuwsbrief.

Nog geen VBB-lid? Kijk op <https://brandweer.org/over-ons/> voor meer informatie!

Opel Rekord B (1967) in de kleur zwart, later omgespoten in RAL 3000.

FOTO FW DORTMUND

Volkswagen Bus T1b als Kommandowagen (Kowa).

FOTO FW DORTMUND

Bedienersplaats van de Volkswagen Bus T1b Kowa.

FOTO FW DORTMUND

Funkkommandowagen (FuKo) Opel Blitz 1,9t (1963).

FOTO FW DORTMUND-PONSCHEK

Verder lezen?

Log in op het alleen voor VBB-leden toegankelijke deel van www.brandweer.org en download de volledige digitale VBB Nieuwsbrief.

Nog geen VBB-lid? Kijk op <https://brandweer.org/over-ons/> voor meer informatie!

Aan de Fuko kon een tent gebouwd worden, die met een vrachtwagen naar de plaats incident werd gebracht.

FOTO FW DORTMUND

Twee stuks van deze Volkswagen 411 deden dienst in Dortmund.

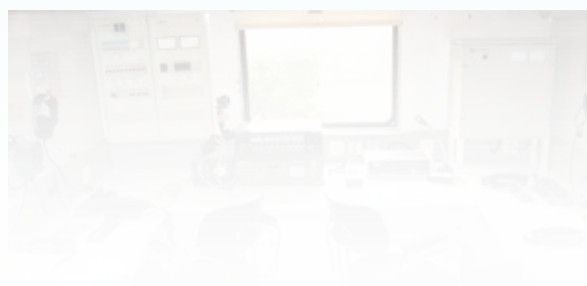
een 3-kanalentoestel van Siemens (Storno Type W3) contact houden met de alarmcentrale. De communicatieruimte bevond zich in het voorste deel van de wagen. Op de plaats incident konden de brandweerders het verloop van de brand

Verder lezen?

Log in op het alleen voor VBB-leden toegankelijke deel van www.brandweer.org en download de volledige digitale VBB Nieuwsbrief.

Nog geen VBB-lid? Kijk op <https://brandweer.org/over-ons/> voor meer informatie!

Verder lezen?

Log in op het alleen voor VBB-leden toegankelijke deel van www.brandweer.org en download de volledige digitale VBB Nieuwsbrief.

Nog geen VBB-lid? Kijk op <https://brandweer.org/over-ons/> voor meer informatie!

men geen hiaten aantreft bij de documentatie van de inzet is beeldoverdracht of -reportage mogelijk via een grote videocamera, helmcamera's en warmtebeeldcamera's. Telefoongesprekken en via de ether verstuurde meldingen en oproepen kunnen worden gedocumenteerd. Daarbij kan men dan ook de weersomstandigheden of gebeurtenissen rondom de ELW meenemen.

De ELW 3 wordt aangevuld door een speciale Gerätewagen-Logistik-Funkmittel (GW-L-FM), een logistiek voertuig, gebouwd op een Mercedes-Benz 1326 AF met enkellucht achter, een manschappencabine voor een Gruppe (9 man) en een kofferopbouw met laadklep. Met deze GW-L-FM wordt personeel van de Fernmeldezug Dortmund (FmZ) vervoerd voor het bezetten en bedienen van de ELW 3, wordt aanvullend materiaal voor zowel kabel gebonden als onafhankelijke communicatie, evenals de uitrusting voor het in standhouden van een commandocentrum ter plaatse gedurende langere tijd naar de plaats van inzet gebracht. Het is mogelijk om een compleet reservenetwerk op te bouwen. De complete lijst van alle gereedschappen en materialen zou nog enkele bladzijden aan dit artikel toevoegen.

Voor verkenningen, loodsdiens en andere opgaven staan de leider van de operatie nog twee motoren (BMW F650) ter beschikking. Het is ook mogelijk deze motoren worden door een

Verder lezen?

Log in op het alleen voor VBB-leden toegankelijke deel van www.brandweer.org en download de volledige digitale VBB Nieuwsbrief.

Nog geen VBB-lid? Kijk op <https://brandweer.org/over-ons/> voor meer informatie!

De Mercedes-Benz Sprinter van de A, B en C-Dienst.

FOTO FW DORTMUND

De voertuigen van de
A-Dienst: ELW 1, GW-
L-FM and ELW 3.

FOTO FW DORTMUND

Verder lezen?

Log in op het alleen voor
VBB-leden toegankelijke deel
van www.brandweer.org en
download de volledige digitale
VBB Nieuwsbrief.

Nog geen VBB-lid? Kijk op
<https://brandweer.org/over-ons/>
voor meer informatie!

De part-time brandweerlieden zijn medewerkers van de grond-dienst van het vliegveld en hebben de status van een vrijwilli-ge brandweer. Beambten van de brandweer Dortmund en be-roepskrachten van het vliegveld bezetten in een 24-uursdienst de kazerne, die verantwoordelijk is voor de vliegtuigbrandbe-strijding en de gebouwenbrandbestrijding.

Met in totaal elf personen worden in geval van alarm de voertuigen bemand. Deze ploegen worden ter plaatse door een C-dienst (commando) geleid. Daarvoor staat de leiding een *Kommandowagen* op Nissan Pathfinder uit 2010 ter beschik-king. Hierop zijn communicatiemiddelen voorhanden, waar-mee de officier van dienst zowel contact met de alarmcentra-

le, de tower van de luchthaven en de ingezette krachten kan onderhouden.

Al meer dan honderd jaar is de ontwikkeling in voertuigen en techniek steeds actueel. Zo zal dit niet het laatste zijn, wat over de dienstauto's en commandowagens van Dortmund geschre-ven zal worden.

Bijzondere dank aan Kurt Glauer, Phillip Kniola en Adolf Pah-meier voor hun ondersteuning en geduld en het beantwoorden van de vele vragen, en aan de persvoorlichtingsdienst van de brandweer Dortmund. ■

Verder lezen?

Log in op het alleen voor VBB-leden toegankelijke deel van www.brandweer.org en download de volledige digitale VBB Nieuwsbrief.

Nog geen VBB-lid? Kijk op <https://brandweer.org/over-ons/> voor meer informatie!

KdoW 3 op Mercedes-Benz G-Klasse,
Levens First Responder
van Dohrenau

Verder lezen?

Log in op het alleen voor VBB-leden toegankelijke deel van www.brandweer.org en download de volledige digitale VBB Nieuwsbrief.

Nog geen VBB-lid? Kijk op <https://brandweer.org/over-ons/> voor meer informatie!

2017

2018

2019

2020

2021

2022

2023

2024

VBB DIGITALE NIEWSBRIEF

SPECIALS

